

3,189/1,2.

Przepisy o sprawdzaniu przyborów do legalizowania przymiarów.

Urzędy miar dzielnicy po-pruskiej przy sprawdzaniu przyborów do legalizowania przymiarów powinny się kierować poniższymi postanowieniami.

1. Ponowne sprawdzanie wzorców normalnych bezpośrednich ogranicza się z reguły do porównania całkowitej długości z wzorcami normalnymi kontrolnymi. Tylko w tych wypadkach, gdy nastąpiły wykrzywienia drewnianych, lub wygięcia metalowych wzorców normalnych bezpośrednich, lub gdy przypuszcza się, iż takie zmiany mogły nastąpić, należy sprawdzać również podziałkę.

2. W czasie sprawdzania długości ogólnych i podziałek wzorce powinny spoczywać na zupełnie płaskim poziomym podłożu, aby je uchronić od wygięć, które mogłyby zmienić wyniki sprawdzania. Należy dbać o to ze specjalną starannością, jak również i o to, aby wzorce w czasie sprawdzania wykazywały tę samą temperaturę.

3. *Przymiar mosiężny lub brązowy długości 1 metra* (POM 3,188/1,2 p. A 1) powinien być porównywany ze sporządzonym z tego samego metalu o tych samych prawie wymiarach wzorcem normalnym kontrolnym (POM 3,188/1,2 p. B 1 a lub B 1 b). Długość wzorca normalnego bezpośredniego mierzy się między kreskami końcowymi w miejscach, odległych najwyżej o 1 milimetr od krawędzi podziałki.

Dla stwierdzenia przy sprawdzaniu, dokonywanem lupa, czy uchybienia nie przekraczają granicy 0,04 i 0,03 milimetra, co jest wymagane dla wzorców normalnych bezpośrednich dokładniejszych (POM 3,188/1,2 A 1 b), może służyć dla porównania szerokość kreski podziałkowej wzorca normalnego, która zwykle wynosi kilka setnych milimetra. Szerokość ta powinna być podana w zaświadczeniach, przydawanych wzorcom normalnym.

4. *Przymiar drewniany długości 1 metra* (POM 3,188/1,2 p. A 2) może być sprawdzany zapomocą wzorca normalnego bezpośredniego mosiężnego (A 1). Ten ostatni winien być uprzednio porównany z jednośnym wzorcem normalnym kontrolnym. Przy sprawdzaniu należy pamiętać, że drewno się rozszerza nie tylko na skutek wzmagającego się ciepła, ale i na skutek rosnącej wilgotności. Ponieważ drewno przy ogrzewaniu wydziela wilgoć, w rezultacie więc pręty drewniane równocześnie z wydłużaniem przy nagrzewaniu podlegają skracaniu przez wydzielanie wilgoci. Naogół można przyjąć, że obydwa te przeciwne sobie skutki wzajemnie się znoszą. Przy tem założeniu ze zmianą temperatury nie następuje wogóle zmiana długości, tak iż dokładny wzorzec drewniany przy temperaturze

10° C będzie o 0,2 milimetra

20° C „ „ 0,4 „

krótszy od dokładnego wzorca mosiężnego. Wydłużenie, wywołane dużą zawartością wilgoci, może być tak znaczne, iż nawet przy wyższej temperaturze mimo skrócenia przez wydzielanie pary wodnej może pozostać w wyniku

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 6 czerwca 1928 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

wydłużenie, przerastające uchybienia, dopuszczalne dla wzorców normalnych bezpośrednich. W takich wypadkach należy wzorce normalne bezpośrednie drewniane starannie przechowywać i częściej sprawdzać.

Wzorce drewniane długości metra można również sprawdzać, posiłkując się 2 metrowym wzorcem stalowym. Należy przytem zgodnie z powyższymi uwagami uwzględnić, iż dokładny wzorec drewniany długości 1 metra

przy 10°C winien być o 0,1 milimetra

zaś przy 20°C " " " 0,2

krótszy od dokładnego wzorca stalowego tej samej długości.

5. *Wzorec normalny bezpośredni drewniany długości 2 metrów* (POM 3,188/1,2 A 3) powinien być sprawdzany zapomocą drugiego wzorca normalnego kontrolnego (przymiar dwumetrowy stalowy B 2). Należy przytem mieć na uwadze, iż dokładny dwumetrowy wzorec drewniany

przy temp. 10°C powinien być krótszy o 0,2 mm

" " " 20°C " " " 0,4 mm

od dokładnego dwumetrowego wzorca stalowego.

Skutki działania wilgoci na ten wzorec należy, o ile można, jeszcze bardziej skrupulatnie brać pod uwagę, jak u wzorca drewnianego długości 1 metra.

6. *Wzorec normalny bezpośredni stalowy długości 1 metra przylgowy* (POM 3,188/1,2 A 4) należy sprawdzać zapomocą wzorca normalnego kontrolnego również sporządzonego ze stali, można jednakże używać do tego celu także wzorca normalnego bezpośredniego mosiężnego. W tym ostatnim wypadku należy pamiętać, że ze względu na różnice w rozszerzalności cieplnej mosiądzu i stali wzorec normalny bezpośredni ze stali winien być przy zwykłej temperaturze użycia w przybliżeniu o 0,2 milimetra krótszy od wzorca normalnego bezpośredniego mosiężnego.

7. *Stalowy wzorec wstępowy długości 20 metrów* (POM 3,188/1,2 A 7). Sprawdzanie tego wzorca normalnego, które się odbywa zapomocą stalowego wzorca normalnego kontrolnego lub też kontrolnego wzorca wstęgowego, będącego w posiadaniu urzędu okręgowego, powinno być powtarzane w dłuższych odstępach czasu, gdyż większe zmiany długości są bardzo nieprawdopodobne, pozatem niezbędne są dość złożone urządzenia w celu uzyskania odpowiedniej dokładności sprawdzenia. Urzędy okręgowe powinny więc sprawdzać wzorce wstępowe w dłuższych odstępach czasu. Wzorec ten w czasie porównywania musi być naciągnięty siłą wielkości 20 kilogramów-sił.

8. *Składany przymiar drewniany długości 1 metra* dla wtórnej legalizacji (POM 3,188/1,2 A 5). Sprawdzanie tego wzorca normalnego odbywa się zapomocą stalowego wzorca normalnego bezpośredniego długości 1 m z przyłą, przyczem temperaturę uwzględnia się w taki sam sposób, jak to zostało podane dla wzorca drewnianego długości 1 metra (A 2).

Warszawa, dnia 19 maja 1928 r.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

L. S.

(—) inż. Z. Rauszer